

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Milana Podhrázkého v právní věci žalobce **M. V.**, zastoupeného Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL. M., advokátem se sídlem Praha 2, Helénská 1799/4, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2015, č. j. 1 Az 38/2014 – 73,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 24. 10. 2014, č. j. OAM-256/ZA-ZA08-LE22-2014, nebyla žalobci (dále „stěžovatel“) udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani podle § 14b zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“). Toto rozhodnutí žalovaného napadl stěžovatel správní žalobou podanou k Městskému soudu v Praze (dále „městský soud“). Městský soud žalobu stěžovatele zamítl a žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení.

Městský soud se zabýval azylovými důvody na straně žalobce zejména ve vztahu k důvodům žádosti o mezinárodní ochranu, které žalobce uvedl ve správním řízení. Žalobcem uváděné důvody pro podání žádosti o mezinárodní ochranu směřovaly k výhrůzkám ze strany mafiánů z jeho vesnice, které jako voják pohraničního vojska chytil při převádění lidí a pašování cigaret a alkoholu. Žalobce v obavě před výhrůzkami přesídlil na tři roky do Kyjeva, kde jej už nikdo nekontaktoval. Původním bydlištěm žalobce je obec..... Žalobce též uvedl, že se ve své záležitosti neobrátil na státní orgány Ukrajiny, protože jeho nadřízený mafiánům vše „práskal“.

Krajský soud zdůraznil, že se stěžovatel neobrátil se žádostí o pomoc na státní orgány své vlasti a také, že svoje problémy vyřešil přestěhováním do Kyjeva, kde již mu vyhrožováno nebylo. Podle názoru soudu tedy stěžovatelem popisované skutečnosti nepředstavují azylově relevantní pronásledování ani jednání představující vážnou újmu. Z těchto důvodů městský soud neshledal, že by v případě stěžovatele byly dány důvody pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany.

Soud se zabýval i otázkou, zda stěžovateli po návratu do vlasti nehrozí vážné ohrožení

života nebo lidské důstojnosti z důvodů svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Uvedl, že ve správním řízení bylo zjištěno z informace MZV ČR č. j. 98524/2014-LPTP a z aktuálních informací ČTK, že zhoršená bezpečnostní situace panovala ve 2 z celkových 24 oblastí na východě země; ve zbytku země byla situace stabilní. Stěžovatel přitom pochází ze západní části země ze....., kde se bezpečnostní situace nezměnila. Od 5. 8. 2014 trvá na východní Ukrajině mezi oběma stranami konfliktu příměří a dochází k postupnému naplňování mírového plánu. Podle názoru krajského soudu vycházel žalovaný z přiměřeně aktuálních informací o zemi původu. Stěžovatel byl se všemi informacemi obeznámen a o jejich doplnění nežádal. Městský soud zhodnotil dokazování provedené správním orgánem k datu vydání napadeného rozhodnutí jako postačující k objasnění věci, proto nevyhověl návrhu stěžovatele na doplnění dokazování.

Tento rozsudek krajského soudu napadl stěžovatel kasační stížností. Odkazuje na stížnostní důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“).

Namítá, že správní orgán zcela pominul aktuální otázku všeobecné mobilizace na Ukrajině. Stěžovateli hrozí přímé nasazení v nepřehledném konfliktu. Při ústním jednání před městským soudem stěžovatel poukazyval na to, že mu byl povolávací rozkaz již dvakrát doručován do místa bydliště. S tímto faktem se městský soud rovněž nevypořádal v napadeném rozsudku. Stěžovatel dovozuje, že pokud by obavy z plnění branné povinnosti byly spojeny s aspektem svědomí, může jít o relevantní otázku ve vztahu k § 12 či § 14a zákona o azylu. Na tyto námitky tedy měl krajský soud řádně reagovat v odůvodnění rozsudku, stejně jako na stěžovatelem předložené aktuální zprávy k situaci na Ukrajině.

Nesprávné právní posouzení spatřuje stěžovatel v tom, že městský soud paušálně opomenul možnou azylovou relevanci obav z plnění branné povinnosti v případech, kdy jsou spojeny s aspektem svědomí. Stěžovatel poukazuje na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, č. j. 6 A 509/94 – 27, a dále na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 – 49, ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008 – 83, a ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 – 44, ve spojení s čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice 2004/83/ES o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Stěžovatel rovněž odkazuje na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 26. 2. 2015, sp. zn. C – 472/13, který se k výkladu citovaného ustanovení kvalifikační směrnice vztahuje.

Zprávy o zemi původu použité ve správním řízení nepovažuje stěžovatel za aktuální. Snažil se upozornit novými zprávami o zemi původu na aktuální vývoj, který směřoval k nedodržování dohod o příměří. Soud však k těmto zprávám nepřihlédl a pouze formalisticky odkázal na uzavřené příměří ze dne 5. 8. 2014. V této souvislosti stěžovatel poukazuje na nové znění čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany. Dovojuje, že by aktuální situace měla být zohledňována, neboť podle citovaného článku mají členské státy zajistit, aby účinný opravný prostředek obsahoval *ex nunc* úplné posouzení jak skutkové, tak právní stránky, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku před soudem prvního stupně.

Stěžovatel má navíc za to, že správní orgán měl vést dokazování ke zjištění, jakým způsobem je nasazována armáda do bojů v daných oblastech, zda jde o nasazení legitimní a v souladu s mezinárodním právem. Podle stěžovatele mělo být v duchu judikatury Nejvyššího správního soudu také zjišťováno, jakým způsobem je zacházeno se zajatými vojáky ze strany

pokračování

proruských separatistů a jaké tresty hrozí za nenastoupení do řad armády ze strany ukrajinských úřadů. Stěžovatel zdůraznil, že podle vyjádření vysoké komisařky pro lidská práva při OSN je vysoce pravděpodobné, že situaci na Ukrajině bude řešit Mezinárodní trestní tribunál, neboť obě strany používají těžké zbraně k útokům na civilisty. Podle stěžovatele užití těžkých zbraní proti civilistům potvrzuje i Výroční zpráva Amnesty International 2014/2015 a Human Rights Watch 2015.

Stěžovatel sporuje i vyhodnocení azylové relevance jeho obav z pronásledování ze strany soukromých osob městským soudem. Podle něj soud řádně nevyhodnotil fakt, že zprávy o zemi původu i osobní zkušenosti stěžovatele potvrzují faktickou neschopnost úřadů efektivně chránit práva svých občanů, zejména za současné situace v zemi.

Jako důvod přijatelnosti své kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že v jeho případě došlo k zásadnímu pochybení, které mohlo mít dopad do jeho hmotně-právního postavení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 14. 9. 2015 uvedl, že se nemohl zabývat ve svém rozhodnutí obavami stěžovatele z odvedení do armády, neboť stěžovatel tento důvod v rámci správního řízení vůbec neuvedl. Uvádí, že podle judikatury Nejvyššího správního soudu samotné povolání k výkonu vojenské služby, byť i s rizikem účasti na bojových operacích, není azylově relevantním důvodem. Námitka rozporu plnění branné povinnosti se svědomím stěžovatele byla uplatněna poprvé až v kasační stížnosti; jde proto o nepřijatelné novum. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve ověřil splnění podmínek řízení. Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody. Podle obsahu kasační stížnosti se jedná o důvody podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. V řízení o kasační stížnosti je stěžovatel zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Kasační stížnost byla podána ve věci mezinárodní ochrany, proto se Nejvyšší správní soud zabýval (ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s.) nejprve otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být kasační stížnost podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Otázkou vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního se Nejvyšší správní soud důkladně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí NSS jsou přístupná na www.nssoud.cz). O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský

soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud však není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

V projednávané věci Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost nesplňuje podmínku přesahu vlastních zájmů stěžovatele a je proto nepřijatelná.

Stěžovatel v řízení před městským soudem uvedl v jediný nový důvod pro udělení azylu, spočívající v branné povinnosti stíhající stěžovatele v souvislosti s vojenským konfliktem na východě Ukrajiny. Tento důvod pak stěžovatel v kasační stížnosti ještě více konkretizoval, respektive zaměřil svou argumentaci tím směrem, že plnění branné povinnosti v ukrajinském konfliktu je v rozporu s jeho svědomím z důvodu používání zbraní proti civilistům v tomto konfliktu, čímž je porušováno mezinárodní právo.

Změnil tak zcela těžiště své žádosti o mezinárodní ochranu oproti správnímu řízení, v němž žalovaný zjišťoval azylovou relevanci azylového příběhu stěžovatele spočívajícího v pronásledování soukromými osobami na Ukrajině (mafianskými strukturami). Kromě toho je všeobecně známou skutečností, že situace v ukrajinském konfliktu se vyvíjí. Správní řízení skončilo vydáním rozhodnutí dne 24. 10. 2014 a informace, kterými stěžovatel (až v kasační stížnosti) prokazuje vedení konfliktu způsoby v rozporu s mezinárodním právem (a jeho svědomím) jsou pozdějšího data. Žalovanému proto nelze vytýkat, že se ve svém rozhodnutí nezabýval azylovými důvody, které stěžovatel neuváděl a že vycházel z informací o zemi původu, které byly dostupné v době jeho rozhodování.

V řízení před městským soudem stěžovatel uvedl jako nový důvod pro udělení mezinárodní ochrany brannou povinností, která jej stíhá (aniž by však zároveň již vyslovil její spojení s otázkami svědomí). Vzhledem k tomu, že šlo o důvod vycházející z aktuálního vývoje bezpečnostní situace na Ukrajině, měl se krajský soud tímto nově uplatněným azylovým důvodem blíže zabývat s ohledem na aplikaci zásady *non-refoulement*. V řízení o věcech mezinárodní ochrany před správními soudy se sice uplatní pravidlo § 75 odst. 1 s. ř. s., podle kterého je správní soud při své přezkumné činnosti povinen vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, ale toto pravidlo může být v některých případech prolomeno ve prospěch posouzení zásady *non-refoulement* vycházející z mezinárodního práva, a to zejména v situacích, kdy došlo po vydání správního rozhodnutí ke změně situace v zemi původu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 – 131).

Tento dílčí nedostatek odůvodnění rozsudku krajského soudu však z dále uvedených důvodů v rozhodované věci nemohl mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele a přijatelnost kasační stížnosti tedy nemohl založit. Stěžovatel v řízení před krajským soudem namítal pouze své ohrožení brannou povinností jako takovou. Plnění branné povinnosti (bez dalších souvislostí) se však podle setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu za důvod pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany, a už vůbec ne pro aplikaci zásady *non-refoulement*, nepovažuje. Jestliže se tedy městský soud odpovídajícím způsobem nevyjádřil k tomuto nově uplatněnému důvodu pro udělení mezinárodní ochrany, nelze bez dalšího jen tento nedostatek odůvodnění rozsudku považovat za způsobilý ovlivnit hmotněprávní postavení stěžovatele.

K azylové (i)relevantnosti branné povinnosti se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 - 44, kde uvedl: „*Samotné odmítání odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu ještě nezakládá, a to ani tehdy, pokud by výkon*

pokračování

vojenské služby byl spojen s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu.“ Nepřipadá přitom v úvahu ani důvod doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 c) zákona o azylu. K tomu lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2015, č. j. 3 Azs 28/2015 – 24, který se brannou povinností zabýval z pohledu důvodů znemožňujících vycestování cizince podle § 179 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů (překážky vycestování jsou přitom obsahově shodné s důvody doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu). V citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že branná povinnost je legitimní povinností občana vůči domovskému státu, akceptovanou i v mezinárodním měřítku, a službu v armádě při mobilizaci rozhodně nelze považovat za ohrožení svévolným násilím vyplývajícím z ozbrojeného konfliktu. Se stejným výsledkem posoudil azylovou irelevantnost branné povinnosti Nejvyšší správní soud aktuálně například také v usneseních ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015 – 31, ze dne 22. 7. 2015, č. j. 2 Azs 160/2015 – 43 nebo v usnesení ze dne 10. 9. 2015, č. j. 2 Azs 175/2015 – 34).

Ohledně nové azylové argumentace stěžovatele, že služba v ukrajinské armádě a účast na případných bojových akcích je v rozporu s jeho svědomím kvůli používání zbraní proti civilistům (kterou stěžovatel uplatnil až v kasační stížnosti) Nejvyšší správní soud konstatuje, že dostatečným respektem k principu *non-refoulement* je ve vztahu ke zcela nově konkretizovaným důvodům možnost stěžovatele požádat znovu o udělení mezinárodní ochrany (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 – 131). V takovém řízení by bylo možné ve všech relevantních souvislostech posuzovat rozsah a obsah změněné situace v zemi původu stěžovatele, jestliže nebylo možné takovou argumentaci uplatnit dříve. Proto také, ve vztahu k uvedeným novým skutečnostem, by nebylo namístě dovozovat nepřipustnost nové žádosti ve smyslu § 10a zákona o azylu. Podklady shromážděné žalovaným ve stávajícím azylovém řízení by přirozeně bylo potřebné ve vztahu k novým tvrzením stěžovatele doplnit a obsahově je zaměřit na posouzení jejich relevance vůči shora uvedeným principům. Zároveň je třeba zdůraznit, že výsledek řízení o případné nové žádosti stěžovatele bude plně záviset nejen na podkladech, které správní orgán k údajně nové situaci shromáždí, nýbrž také na věrohodnosti stěžovatelova nového tvrzení, a proto rozhodně není namístě naznačovat kladné rozhodnutí žalovaného o udělení mezinárodní ochrany na základě jím nově uváděných důvodů.

Nejvyššímu správnímu soudu není zřejmé, z jakých konkrétních zpráv o zemi původu stěžovatel dovozuje, že státní orgány Ukrajiny nejsou schopny chránit práva občanů. Takové zjištění ze zpráv o zemi původu shromážděných ve správním řízení nevyplývá. Z výpovědi stěžovatele v azylovém řízení rovněž nevyplývá, že by měl takovou osobní zkušenost. Stěžovatel pouze uvedl, že se ve své záležitosti neobrátil na státní orgány Ukrajiny, protože jeho nadřízený vynášel informace mafiánům. Ani k takovému závěru však neuvedl nic, co by jeho pravdivost jakkoli potvrzovalo. Nelze tedy přehlédnout, že to byl především sám stěžovatel, kdo relevanci uvedeného tvrzení zásadně zpochybnil. V této otázce tedy žalovaný právem vyhodnotil problémy stěžovatele se soukromými osobami jako irelevantní pro udělení mezinárodní ochrany, a to ze dvou důvodů: stěžovatel se na státní orgány se žádostí o ochranu neobrátil a navíc z jeho výpovědi vyplynulo, že vyřešil svoje problémy přestěhováním do Kyjeva (tedy vnitřním přesídlením). K oběma těmto otázkám existuje bohatá judikatura zdejšího soudu. Z ní vyplývá, že v případě pronásledování soukromými osobami se musí postižená osoba obrátit s žádostí o pomoc nejprve na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout (srovnej rozsudky ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, nebo ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62). Nejvyšší správní soud konstantně judikuje, že tam kde je to reálně možné „[l]okální problémy jsou řešitelné vnitřním přesídlením. Koncept vnitřní ochrany je jen vyjádřením zásady subsidiarity mezinárodní ochrany“ (srovnej usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 3. 2012, č. j. 2 Azs 29/2011 – 70, usnesení ze dne 8. 3. 2012, č. j. 7 Azs

3/2012 – 44, a usnesení ze dne 29. 5. 2014, č. j. 6 Azs 22/2014 - 61).

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tedy poskytuje dostatečnou odpověď na všechny uvedené stížnostní námitky a Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností lze proto konstatovat, že kasační stížnost stěžovatele svým významem podstatně nepřesahuje jeho vlastní zájmy. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nepřijatelnou odmítl (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 3 věta první s. ř. s., za použití § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné

V Brně dne 14. října 2015

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu